

Výjezdní workshop z obchodního práva

OZ a ZOK – stále jako nové

8. – 10. dubna 2016

Kaduční řízení

Tadeáš Matys

4. ročník PF UK

Resumé

Zákon o obchodních korporacích nám přinesl mnoho nových možností. Nezklamal tak ani v případě konceptu s velmi dlouhou tradicí, jako je koncept kadučního řízení. Nově se možnost vést kaduční řízení objevuje v úpravě veřejné obchodní společnosti a tedy i komanditní společnosti. To však není zdaleka vše, jisté změny nám tento zákon přinesl i v rámci společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, a to i spolu s (novým) občanským zákoníkem.

Cílem této stati je porovnat úpravu kadučního řízení v jednotlivých formách obchodních společností. V této souvislosti autor navíc porovnává také aktuální úpravu s úpravou obsaženou v obchodním zákoníku. Nejprve autor shrnuje základní znaky kadučního řízení a podmínky, které jsou stejné v případě všech forem obchodních společností. Následuje hlubší analýza každého jednotlivého ustanovení zakotvujícího institut kadučního řízení.

1. Úvod

Institut ukončení účasti společníka ve společnosti jeho vyloučením ze strany (nejčastěji nejvyššího) orgánu společnosti, nebo-li kaduční řízení, není v českém právním řádu ničím novým. Stejně tak tento koncept není překvapivým ani v rámci mezinárodního hlediska. Nicméně jeho využití není tak časté, a to zejména z toho důvodu, že se jedná o nástroj *ultima ratio*. I tak se však jistě najde mnoho případů, kdy přijde vhod.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“) řešil institut kadučního řízení podstatně konkrétněji, tedy alespoň v některých případech. Dnes si bohužel pro plnou úpravu kadučního řízení s jedním zákonem nevystačíme, a tak je třeba nahlédnout mimo zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „z. o. k.“) také do úpravy týkající se spolku, a to v rámci zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“). Ačkoliv se aplikují příslušná ustanovení o. z. pouze v případě společnosti s ručením omezeným, vzhledem k tomu, že úpravě kadučního řízení v rámci této obchodní společnosti jsem se věnoval nejvíce (především proto, že je v praxi nejčastější), je třeba také věnovat značný prostor úpravě vyloučení člena spolku. Zejména z tohoto důvodu jsem se rozhodl zpracovat úpravu kadučního řízení z pohledu jednotlivých obchodních společností a porovnat tak úpravu tohoto institutu před rektifikací, i po ní, pro každý případ individuálně.

2. Kaduční řízení

Jak již bylo předestřeno, kaduční řízení je proces, v rámci kterého je společník vyloučen ze společnosti, a to na základě vůle ostatních společníků, případně statutárního orgánu. V případě všech obchodních společností je potřeba, aby byly splněny jisté konkrétní podmínky. Některé z těchto podmínek platí pro obchodní společnosti shodně, některé se, alespoň na první pohled, liší. Prvně tudíž rozeberu základní znaky a podmínky kadučního řízení společné obchodním společnostem. Nutno však ještě před tím podotknout, že většina ustanovení z. o. k. zabývající se kadučním řízením je dispozitivní povahy, a tak se v praxi tento institut může objevovat v odchylné, než zákonem předepsané formě. Nicméně i v případě odlišné úpravy kadučního řízení v rámci společenské smlouvy či stanov je potřeba dodržovat základní principy o. z. a z. o. k., zejména princip rovného zacházení se společníky.

Ke kadučnímu řízení lze přistoupit ve dvou případech. Těmi je (i) prodlení společníka se splněním vkladové povinnosti a (ii) prodlení společníka se splněním příplatkové povinnosti.¹ Výjimkou z druhé jmenované možnosti je dobrovolný příplatek, za jehož nesplnění společník nemůže být vyloučen.² Kaduční řízení nemůže být vedeno kvůli nezaplacení úroku z prodlení plynoucího z nesplnění vkladové povinnosti, neboť úrok z prodlení je pouze příslušenstvím pohledávky. Tento výčet je taxativní, tudíž si nelze v rámci společenské smlouvy či stanov ujednat další důvody pro vyloučení společníka orgánem společnosti.³ Pravomoc vyloučit společníka i pro jiné důvody má pouze soud.⁴

2.1. Nesplnění vkladové povinnosti

Prvním zásadním znakem a zároveň podmínkou pro zahájení kadučního řízení je, aby byl vylučovaný společník v prodlení se splacením svého vkladu. Tato podmínka musí trvat po celou dobu kadučního řízení, až do jeho skončení, vyloučením daného společníka. Vzhledem k účelu kadučního řízení, jež je ochrana třetích osob, nikoliv sankcionování společníka, který je v prodlení, platí, že jakmile společník splní svoji vkladovou povinnost, kaduční řízení se zastavuje a společník již z tohoto důvodu nemůže být vyloučen. To platí také v případě, že společník v prodlení splní vkladovou povinnost až po uplynutí dodatečné lhůty, nicméně stále před účinností rozhodnutí o jeho vyloučení. Stejný závěr byl vyjádřen též v rozhodnutí Nejvyššího soudu.⁵ Celkově vzato však k tomu, aby byl společník ze společnosti vyloučen, stačí, aby byl společník v prodlení i jen s minimální částí své vkladové povinnosti (viz dále níže).

2.2. Výzva ke splnění vkladové povinnosti v přiměřené lhůtě

Podmínka zaslat společníkovi v prodlení výzvu k dodatečnému splnění vkladové povinnosti je dalším společným znakem. Výzva musí být doručena společníkovi, přičemž jejím prostřednictvím je společník upozorněn na nesplnění své vkladové povinnosti a je mu dána dodatečná přiměřená lhůta k nápravě. Jednotlivé složky a formální či obsahové náležitosti výzvy se mohou lišit na základě úpravy obsažené ve společenské smlouvě či stanovách. Zásadně však platí, že výzva nemusí být učiněna v písemné formě. Obchodní společnost nicméně nese povinnost prokázat, že výzva (a její konkrétní obsah) byla vylučovanému společníkovi doručena.

1 Z důvodu zjednodušení autor adresuje dále pouze vkladovou povinnost, nicméně závěry níže uvedené se užijí rovněž pro nesplnění příplatkové povinnosti.

2 Pokud tak nestanoví společenská smlouva či stanovы obchodní společnosti.

3 Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1997, sp. zn. 1 Odon 36/97. Ačkoliv bylo toto rozhodnutí vyjádřeno v souvislosti s s. r. o., jeho závěr je přiměřeně použitelný i pro ostatní obchodní společnosti.

4 Srov. ust. § 115 odst. 2 a 204 z. o. k.

5 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997. Ačkoliv bylo toto rozhodnutí vyjádřeno v souvislosti s s. r. o., jeho závěr je použitelný i pro ostatní obchodní společnosti.

Z toho důvodu nelze než doporučit, aby výzva byla učiněna v písemné formě, přičemž když má být doručena prostřednictvím zprostředkovatele poštovních služeb, aby byla odeslána doporučeně a s dodejkou. Z pohledu práva je výzva právním jednáním společnosti a musí být proto vyhotovena a odeslána příslušnými osobami, které společnost zastupují, zpravidla tedy statutárním orgánem (v souladu s pravidly jednání za společnost). Toto právní jednání tak de facto zahajuje kaduční řízení.

Výzva společníkovi v prodlení musí mimo jiné obsahovat stanovenou dodatečnou a přiměřenou lhůtu ke splnění vkladové povinnosti. Ačkoliv je povinnost stanovit „přiměřenou“ lhůtu výslovně stanovena pouze v rámci s. r. o., a to navíc zprostředkovaně z ustanovení upravující možnost vyloučení člena spolku⁶, je tato povinnost dovozována ve všech případech kadučního řízení. Autoři komentáře Beck⁷ tak dovozují ze základních ustanovení o. z., konkrétně ust. § 2 odst. 3 a ust. § 8 o. z. V případě a. s. je navíc zákonem stanovena dispozitivní lhůta 60 dnů. I tato lhůta může tedy sloužit jako korektiv přiměřenosti. Dle autorů komentáře Wolters Kluwer⁸ musí být navíc délka této lhůty stanovena v rámci výzvy výslovně a konkrétně. Pravděpodobně by tak nestačilo do výzvy napsat, že vkladová povinnost musí být splněna „v přiměřené lhůtě“.

2.3. Rozhodnutí (nejvyššího) orgánu obchodní společnosti

Až poté, co prodlení se splněním vkladové povinnosti vyzvaného společníka trvá i po uběhnutí stanovené lhůty, může být rozhodnuto o vyloučení společníka, a tedy o jeho ukončení účasti ve společnosti. Zásadní informací tak je, zda prodlení trvá alespoň částečně. To znamená, že k vyloučení společníka může dojít i v případě, že společník splnil valnou většinu své vkladové povinnosti. Rozhodnutí o vyloučení může být navíc součástí samotné výzvy, v případě, že bude učiněno s odkládací podmínkou – nesplnění vkladové povinnosti.

S výjimkou a. s.⁹ rozhoduje o vyloučení nejvyšší orgán obchodní společnosti. Společníkovi, o jehož vyloučení se rozhoduje, je tak pochopitelně v tomto případě odepřeno hlasovací právo. Rozhodnutí o vyloučení společníka má povahu konstitutivní, účast společníka v obchodní společnosti tudíž zaniká již samotným rozhodnutím a jeho případný výmaz z obchodního rejstříku má pouze deklaratorní povahu. Vůči vyloučenému společníkovi však má toto rozhodnutí účinky až když se o něm dozvěděl. V rámci ochrany práv společníka zde lze tedy

6 „(...) a v přiměřené lhůtě nápravu nezjednal ani po výzvě spolku.“ [ust. § 239 o. z.]

7 Viz Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P., in Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 226

8 Viz Hrabánek, D., Pokorná, J., Kubík, M., in Komentář k Zákonu o obchodních korporacích (90/2012 Sb.) - KO90_2012CZ, komentář k §§ 101, 151 a 345

9 „Představenstvo po marném uplynutí lhůty podle odstavce 1 vyloučí ze společnosti prodlévajícího akcionáře (...)“ [ust. § 345 z. o. k.]

spatřovat ještě poslední krok, který musí být splněn, aby došlo k úspěšnému závěru kadučního řízení. Co se týče třetích osob, ty se mohou i nadále spolehnout na informace obsažené v obchodním rejstříku a i tato změna je vůči nim účinná až výmazem společníka z obchodního rejstříku.

Na závěr této obecné části je ještě třeba doplnit, že vyloučený společník má právo na vypořádací podíl.

3. Veřejná obchodní společnost a komanditní společnost

Z. o. k. nově umožňuje vést kaduční řízení také proti společníkovi veřejné obchodní společnosti. Oproti ust. § 80 obch. zák. je tato možnost výslovně zakotvena v ust. § 101 odst. 2 z. o. k.

Kromě obecných podmínek pro kaduční řízení (viz výše) z. o. k. uvádí ještě 2 další podstatné podmínky ve vztahu k v. o. s. První podmínkou je, aby byla možnost vedení kadučního řízení explicitně zakotvena ve společenské smlouvě. Tato podmínka je jedinečná v porovnání s dalšími obchodními společnostmi, neboť v rámci s. r. o. ani a. s. vyžadována není. Není-li kaduční řízení povoleno ve společenské smlouvě, lze jej vést pouze poté, co se dojde ke změně společenské smlouvy, k čemuž je potřeba také hlas společníka, kterému kaduční řízení hrozí. V tom případě je tudíž toto řešení krajně nepraktické, a tak lze uvažovat spíše o možnosti vyloučení společníka soudem dle ust. § 115 odst. 2, avšak za odlišných podmínek. Druhou podmínkou je, aby byli ve společnosti alespoň tři společníci. Tato podmínka je pochopitelná vzhledem k povaze v. o. s.

Důvodová zpráva¹⁰ uvádí, že „Zákon nestanoví konkrétnosti a obecně odkazuje na obdobnou úpravu občanského zákoníku v případě spolku.“ S tímto tvrzením však nelze tak úplně souhlasit. Na rozdíl totiž od s. r. o., kde je aplikovatelnost ustanovení občanského zákoníku upravující vyloučení člena spolku (pro závažné porušení povinností) explicitně uvedena, nelze spolkové právo použít pro v. o. s. ani analogicky, a to vzhledem ke znění ust. § 3 odst. 1 z. o. k.¹¹

Jak již bylo výše avizováno, úprava kadučního řízení je (pravděpodobně¹²) dispozitivní. Lze se tímto způsobem zároveň vyhnout některým zákonem stanoveným podmínkám pro vedení kadučního řízení, zejména např. zaslání výzvy ke splacení vkladu. V případě, že tato povinnost

10 Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), K §101 až 123, 3. odstavec

11 Viz Hrabánek, D., op. cit., komentář k § 101 z. o. k.

12 Ani Hrabánek, D., si není úplně jistý, ale autoři komentáře se přiklánějí spíše k dispozitivnosti daného ustanovení. S jejich argumenty i závěrem souhlasím.

trvá (společenská smlouva ji nevyloučila), je třeba ve výzvě výslovně určit přiměřeně dlouhou lhůtu ke splnění vkladové povinnosti. V případě, že lhůta nespĺňuje kritérium přiměřenosti, může se společník domáhat náhrady újmy po společnosti.

O vyloučení společníka v prodlení rozhodují zpravidla všichni společníci (dle § 105 z. o. k.) s výjimkou společníka, o jehož vyloučení se rozhoduje. Účinností rozhodnutí o vyloučení společníka zanikají jeho společnícká práva a povinnosti. Má však právo na výplatu vypořádacího podílu a zároveň i nadále ručí za dluhy, které společnosti vznikly před jeho vyloučením. Co se týče ochrany vyloučeného společníka, společníkům v. o. s. nenáleží právo napadnout usnesení nejvyššího orgánu (v daném případě valné hromady) žalobou pro neplatnost, jak je tomu v případě s. r. o. (na základě § 191 z. o. k.). Společník v. o. s. se tak může efektivně bránit pouze proti nicotnému rozhodnutí společníků v. o. s. Pokud se chce společník bránit proti neplatnému rozhodnutí, může tak učinit, avšak s odkazem na ust. § 45 odst. 3 z. o. k. se může po společnosti domáhat pouze náhrady vzniklé újmy.

Závěrem je třeba doplnit, že všechny výše uvedené informace platí, vzhledem k ust. § 119 z. o. k. také pro komanditní společnost.

4. Společnost s ručením omezeným

V případě s. r. o. je kaduční řízení institutem s dlouholetou tradicí. V českém právním řádu se vyskytuje již od první republiky. V porovnání s obch. zák. je však nová úprava mnohem méně rozsáhlá a v podrobnostech odkazuje na úpravu spolkového práva obsaženou v o. z. První jednoznačnou změnou je například, že obch. zák. stanovil minimální lhůtu, kterou společník v prodlení má, aby svoji vkladovou povinnost splnil. Oproti tomu z. o. k., potažmo o. z., stanoví kritérium přiměřené lhůty. Tato flexibilnější varianta naprosto zapadá do konceptu rekodifikačních zákonů, nicméně i přes to se v jistých případech můžeme inspirovat v minulosti nastavenou hranicí.

4.1. Základní úprava v rámci z. o. k.

Z ust. § 151 z. o. k., jež obsahuje úpravu kadučního řízení, se přímo dozvíme několik základních informací. Jedná se zejména o to, že společník v prodlení se splněním své vkladové povinnosti může být ze společnosti vyloučen valnou hromadou. Toto ustanovení tak přímo navazuje na ust. § 190 odst. 2 písm. o), které valné hromadě svěřuje záležitosti stanovené z. o. k. O vyloučení společníka nemůže rozhodnout nikdo jiný, než valná hromada, a to pouze v souladu

s formálními náležitostmi rozhodování.¹³ Není tak možné rozhodnout o vyloučení společníka pouze v rámci neformálního shromáždění společníků.¹⁴ Tím není dotčena možnost rozhodovat o vyloučení společníka mimo valnou hromadu, hlasováním *per rollam*. Valná hromada musí rozhodnout kvalifikovanou většinou dvou třetin hlasů všech společníků. Společník, o jehož vyloučení se hlasuje, nemá dle ust. § 173 odst. 1 písm. b) právo hlasovat a jeho hlasy tak ani neovlivní požadované kvorum. To platí i v případě, že společník je v prodlení se splacením vkladové povinnosti v souvislosti pouze s některým(i) ze svých podílů. Vylučovaný společník nemůže tudíž hlasovat o svém vyloučení ani prostřednictvím podílů, u kterých již vkladovou povinnost splnil. O rozhodnutí valné hromady se dle ust. § 172 odst. 1 pořizuje notářský zápis.

Zákon dále stanoví, že pokud není ve společenské smlouvě ujednáno jinak, týká se vyloučení jen toho podílu, se kterým souvisí nesplnění vkladové povinnosti. Dále již ust. § 151 odst. 2 z. o. k. jen odkazuje na úpravu vyloučení člena spolku pro závažné porušení povinností.

4.2. Aplikovatelná ustanovení o. z.

Pro více informací tak musíme nahlédnout do ust. § 239 a násl. o. z. Ust. § 239 o. z. poskytuje pro účely kadučního řízení v rámci s. r. o. zejména již zmíněnou povinnost zaslání výzvy ke zjednání nápravy (splnění vkladové povinnosti), spolu s přiměřeně dlouhou lhůtou. Dále se uplatní také druhá věta předmětného ustanovení, která stanoví, že v případě, že by prodlení společníka způsobilo společnosti zvláště závažnou újmu, podmínka zaslání výzvy být splněna nemusí. Výzvu činí jednatel(é) společnosti. Druhý odstavec pak ukládá společnosti povinnost zaslat rozhodnutí o vyloučení vyloučenému společníkovi. Tato povinnost je však zřejmá již z povahy věci, přičemž jak již bylo výše zmíněno, rozhodnutí o vyloučení nabývá účinnosti vůči vylučovanému společníkovi až jeho obdržením.

Další podstatné informace pak získáme zejména z ust. § 240 o. z., konkrétně, že jakýkoliv společník může podat návrh na vyloučení společníka v prodlení. Tento návrh se podává statutárnímu orgánu, který se poté rozhodne, zda učiní následné kroky. Ačkoliv je tato cesta dle zákona možná, v rámci s. r. o. existují dozajista snazší a účinnější prostředky. Zejména se může každý společník domáhat splnění vkladové povinnosti prostřednictvím společnické žaloby, a to na základě ust. § 157 z. o. k. Na základě uvedeného lze tudíž také dovodit, že právo žádat jednatele o svolání valné hromady (za účelem rozhodnutí o vyloučení společníka v prodlení) svědčí každému společníkovi, nikoliv pouze kvalifikovanému společníkovi.

13 Viz ust. § 190 odst. 3 z. o. k.

14 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 29 Cdo 211/2009.

Posledním ustanovením z prostředí spolkového práva, které se uplatní v rámci kadučního řízení v s. r. o., je ust. § 241 o. z. To stanoví vylučovanému společníkovi právo navrhnout dozorčí radě, aby přezkoumala rozhodnutí o jeho vyloučení. Vzhledem však k tomu, že s. r. o. nemá povinnost vytvářet dozorčí radu, je tato ochranná funkce omezena jen pro případy těch společností, kde je dozorčí rada zřízena.¹⁵ Naproti tomu, z. o. k. výslovně vylučuje aplikaci ust. § 242 o. z., které vyloučenému členu spolku dává právo navrhnout přezkum rozhodnutí o jeho vyloučení soudu. To však nebrání vyloučenému společníkovi v postupu dle § 191 a násl., tedy cestou napadení rozhodnutí o vyloučení pro neplatnost.

4.3. Doplnující ustanovení

Co se týče postupu dle § 191 a násl., bude nejčastějším důvodem neplatnosti rozpor s (i) právními předpisy, (ii) dobrými mravy, případně (iii) dalšími podmínkami stanovenými společenskou smlouvou. V praxi tak půjde zejména o nedostatky týkající se formy a procesu kadučního řízení či případ, kdy je společníků v prodlení více, nicméně vyloučen by byl jen některý z nich.¹⁶ Mimo napadení rozhodnutí valné hromady pro neplatnost z. o. k. ještě obsahuje možnost vyslovení nicotnosti daného rozhodnutí, a to na základě ust. § 45 odst. 2 z. o. k. Takovým případem bude například vyloučení společníka pro jiné důvody než stanovené zákonem, neboť v takovém případě by šlo o rozhodnutí, které bylo přijato v záležitosti mimo působnost valné hromady. Poslední podobnou ochranou vyloučeného společníka je žaloba na základě ust. § 85 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), v souvislosti s ust. § 212 odst. 2 o. z. Na základě tohoto postupu se nepřihlédne k hlasovacímu právu, které bylo zneužito k újmě společnosti.

Kromě výše uvedených způsobů ochrany vyloučeného společníka je ještě potřeba podotknout, že samotná valná hromada je oprávněna zrušit své rozhodnutí o vyloučení společníka. Jedná se tak zejména o případy, kdy je dodatečně zjištěno, že vkladová povinnost byla později přece jen splněna. Nicméně i toto zrušovací rozhodnutí může být později prohlášeno za neplatné.

¹⁵ Proti např. Janošek, V., in Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím valné hromady, *Obchodněprávní revue* 05/2015, s. 139 a Pokorná, J. in Některá úskalí nové úpravy společností s ručením omezeným, *Rekodifikace & Praxe* 7-8/2015, s. 10 - 12

¹⁶ Janošek, V., op. cit., s. 140

Společníka lze vyloučit pouze po vzniku společnosti. Pokud společnost kvůli prodlení společníka nemůže vzniknout¹⁷, nelze z tohoto důvodu vést kaduční řízení, ale nastanou tytéž účinky jako při odstoupení od společenské smlouvy.

Uvolněný podíl bude společností prodán v souladu s ust. § 213 z. o. k. nejméně za přiměřenou cenu a bez zbytečného odkladu. Společníkům v takovém případě svědčí předkupní právo k uvolněnému podílu. Dle druhého odstavce předmětného ustanovení výtěžek z prodeje (po odečtení nákladů) tvoří vypořádací podíl, který bude vyplacen vyloučenému společníkovi. V případě, že jsou nároky společnosti za společníkem vyšší než výše vypořádacího podílu, ručí společník za splnění vkladové povinnosti nabyvatelem podílu. Pokud nedojde k prodeji uvolněného podílu, rozhodne společnost o přechodu uvolněného podílu poměrně na ostatní společníky, případně sníží základní kapitál o vklad vyloučeného společníka v souladu s ust. § 215 z. o. k. V případě, že je podíl společníka vyjádřen kmenovým listem, je vyloučený společník povinen kmenový list vydat společnosti, a to na výzvu společnosti.

5. Akciová společnost

Úprava kadučního řízení v případě a. s. se nachází v ust. § 345 z. o. k. a je oproti ostatním zmíněným formám lehce specifická. Odlišuje se zejména tím, že o vyloučení akcionáře rozhoduje statutární, nikoliv nejvyšší orgán společnosti. Tento rozdíl je však naprosto pochopitelným, vzhledem k tomu, že v a. s. je to právě představenstvo, respektive správní rada, kdo je tím hlavním vedoucím společnosti a to ve většině ohledů. Druhým rozdílem je pak stanovení dispozitivní lhůty pro dodatečné splnění vkladové povinnosti. Tato lhůta je 60 dnů, tedy shodně s dřívější úpravou obsaženou v ust. § 177 obch. zák.

Celkově je úprava po rekodifikaci velmi podobná té v obch. zák., což je další zajímavý rozdíl oproti ostatním výše uvedeným formám obchodních společností. Jak již bylo zmíněno, zákon dává prostor stanovám upravit lhůtu, která bude poskytnuta společníkovi v prodlení. Již samotným jazykovým výkladem zákona tedy dojdeme k závěru, že alespoň nějaká lhůta poskytnuta být musí. Zároveň by však měla délka této lhůty být přiměřená, neboť v opačném případě lze opět uvažovat o rozporu s dobrými mravy (viz výše).

Oproti úpravě kadučního řízení v s. r. o. ust. § 345 z. o. k. nepřiznává možnost odchýlit se ve stanovách od zákonné úpravy tím způsobem, že by akcionář mohl být vyloučen ze společnosti i

¹⁷ Viz ust. § 23 odst. 2 a § 148 z. o. k.

pro akcie, jejichž emisní kurz byl plně splacen. S tím je spojena právě také podmínka výzvy k dodatečnému splnění vkladové povinnosti, jež musí být učiněna výslovně pro každou akcii s nesplaceným emisním kurzem.

Zákon výslovně udává možnost postupovat prostřednictvím kadučního řízení pouze v případě, že na příslušné nesplacené akcie společnost vydala zatimní listy. V případě, že zatimní list vydán nebyl, přechází marným uplynutím dodatečné lhůty nesplacená akcie na společnost. Nicméně, po marném uplynutí dodatečné lhůty je na představenstvu, respektive správní radě, jakou cestu zvolí. Zákon výslovně předvídá, že představenstvo má právo přijmout jiné opatření. Tuto pravomoc lze dovodit analogicky také ve vztahu k akciím, ke kterým nebyl vydán zatimní list.¹⁸ V případě, že byl vydán zatimní list, má vyloučený akcionář povinnost jej vydat. Pokud tak neučiní, bude předmětný zatimní list prohlášen za neplatný v souladu s ust. § 346 z. o. k.

Mezi výše uvedená jiná opatření ze strany představenstva patří zejména návrh valné hromadě na snížení základního kapitálu nebo např. ponechání akcionáře a vymáhání od něj splacení emisního kurzu akcií. V případě, že představenstvo přeci jen vyloučí akcionáře, ručí tento akcionář dle ust. § 345 odst. 3 za splacení emisního kurzu akcií, v jejichž souvislosti byl vyloučen.

6. Závěr

Oproti dřívější úpravě je aktuální úprava institutu kadučního řízení opět o něco pestřejší a flexibilnější. Celkově tyto vlastnosti považují za vhodné pro účel dosažení moderního a použitelného právního nástroje. V porovnání se zahraniční úpravou je vidět, že jsme se nechali velmi inspirovat. Například německé právo je ve svém znění velmi podobné naší úpravě, a to v ohledu ke všem výše uvedeným formám obchodních společností. Nicméně až judikatura nám s jistotou ukáže, zda je tato cesta ta správná.

7. Prameny

Odborná literatura:

1. Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-480-3

¹⁸ Viz Kubík, M., op. cit. komentář k § 345 z. o. k.

2. Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kolektiv: Zákon o obchodních korporacích - Komentář (90/2012 Sb.), ISBN: 978-80-7478-326, zdroj: ASPI
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
4. Janošek, V.: Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím valné hromady, Obchodněprávní revue 05/2015
5. Pokorná, J.: Některá úskalí nové úpravy společností s ručením omezeným, Rekodifikace & Praxe 7-8/2015

Judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1997, sp. zn. 1 Odon 36/97
2. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997
3. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 29 Cdo 211/2009
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2014, sp. zn. 29 3677/2012
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3472/2013

Normativní právní akty:

1. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In Beck-online [právní informační systém].
2. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (účinný do 31. 12. 2013). In Beck-online [právní informační systém].
3. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In Beck-online [právní informační systém].
4. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. In Beck-online [právní informační systém].
5. Aktiengesetz (BGBI. I p. 1089) FNA 4121-1, v anglickém překladě.
6. Bürgerlichen Gesetzbuches (RGL. S. 195), v anglickém překladě.
7. Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, GmbHG, v anglickém překladě.